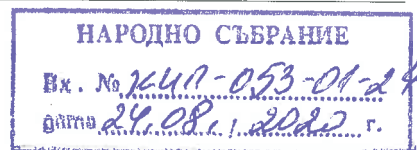

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № 01-00-143

София, 17.08. 2020 г.

ДО
Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
На Ваш № КП-053-03-64 от 31.07.2020 г.

✓ Г-Н ПЕТЪР КЪНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА
И ТУРИЗЪМ
На Ваш № кип-053-01-24 от 27.07.2020 г.

ОТНОСНО: Внесен в Народното събрание законопроект за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите

УВАЖАЕМА Г-ЖО АЛЕКСАНДРОВА,
УВАЖАЕМИ Г-Н КЪНЕВ,

Във връзка с Ваши писма под горните номера, относно изпратения ни за съгласуване законопроект за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите, изразяваме следното становище:

Министерство на финансите принципно подкрепя идеята за намиране на адекватно решение на проблемите, свързани с правата на потребителите при прехвърляне и извънсъдебно събиране на изискуеми вземания по потребителски договори. За тези проблеми следва да се търси системно решение в рамките на широки обществени консултации при отчитане на ефекта на възприетия подход върху всички заинтересовани страни – потребители и кредитори. Предложеният проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите адресира част от констатираните проблеми. В същото време считаме, че някои от предложените разпоредби засягат отношения, които следва да останат извън обхвата на закона или биха създали пречки пред нормалното функциониране на бизнеса.

Като подкрепяме заложената в законопроекта идея за разширена защита на потребителите по отношение на прехвърлянето на вземания срещу тях, предлагаме същият да се допълни с правила, уреждащи отношенията между длъжника и кредитора в случаи на забава при плащания по потребителски договори с разсрочено плащане, съответно при плащания по договори за потребителски кредит, като се изиска от кредитора да предприеме действия за доброволно изпълнение от страна на потребителя на забавеното плащане за някакъв минимален период от време, в който период за кредитора да не е налице правото да прехвърли вземането, независимо дали са изпълнени другите изисквания

за такова прехвърляне, заложен в законопроекта. Такава процедура ще даде възможност на потребители, изпаднали във временно затруднение да покриват задълженията си, да възстановят плащанията си към първоначалния кредитор и ще предотврати практиките на недобросъвестни кредитори да прехвърлят вземанията си на дружества, имащи като основен предмет на дейност събиране на вземания (т.нар. колекторски фирми) и при най-малка забава от страна на длъжника.

В проекта на мотиви се посочва, че с предложения законопроект „се създават правила за прехвърляне на потребителски вземания към финансови институции, занимаващи се със събиране на кредити, като се въвежда и ред за извънсъдебното им събиране.“ На основание на предложените мотиви може да се направи изводът, че вносителят на законопроекта има за цел да регулира прехвърлянето на изискуеми вземания за събиране, независимо от основанията за тяхното възникване, напр. вземания по необслужвани или нередовно обслужвани договори за кредит или неплатени на падежа вземания по договори за стоки и услуги. В тази връзка, с оглед защита от нелоялни практики и осигуряване на яснота за длъжника относно легитимността на купувача на вземането, се предлага да бъде ограничен кръгът на лицата, които могат да бъдат купувачи, до финансовите институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции.

Проблемите, чието решаване се цели със законопроекта, обаче, не са ясно обективирани в някои от неговите разпоредбите, като обхватът е разширен до всички случаи на прехвърляне на вземания, включително случаите на прехвърляне на вземания в хода на обичайния бизнес, съответно ограничението за лицата, които могат да бъдат купувачи на вземания срещу потребители, се прилага за всички случаи на прехвърляне на вземания. При това положение се оказва, че банки не могат да прехвърлят вземания по редовно обслужвани договори за потребителски кредити или кредити за недвижими имоти на потребители на други банки, дори в случаите, когато е налице изрично съгласие на длъжника. Наред с липсата на ясни мотиви за подобно решение, то:

- ограничава предвидената в чл. 2, ал. 2, т. 12 в Закона за кредитните институции възможност на банка да придобива вземания по кредити и друга форма на финансиране (факторинг, форфетинг и други), ако тази дейност е включена в нейния лиценз;
- влиза в противоречие с разпоредбите на Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, в който са уредени хипотези на прехвърляне на активи на банката в режим на реструктуриране (в т.ч. кредити за потребители) на друга банка, мостова банка или дружество за управление на активи;
- създава пречки пред възможността за използване на финансови обезпечения по Закона за договорите за финансово обезпечение за целите на финансирането на бизнеса.

От друга страна, предложението не отчита факта, че дейността на финансовите институции по чл. 3а от Закона за кредитните институции е свързана именно с финансовите услуги - покупка на банкови кредити, финансов лизинг, гаранционни сделки и др. Тези дружества може да нямат интерес към покупката и събирането на вземания по договори за стоки и услуги, доколкото подобна дейност би била извън техния основен предмет и експертиза. Наред с това, в случай че финансови институции започнат да купуват вземания по договори за стоки и услуги, това би могло да доведе до промяна в праговете за същественост на финансовата им дейност, което да наложи отписване от публичния регистър към БНБ. В този смисъл, ограничението на купувачите на вземания до лицата по чл. 3а от Закона за кредитните институции създава пазарни ограничения и бариера пред доставчиците на стоки и услуги, които искат да се освободят от вземанията си към нередовни длъжници и да се концентрират върху основната си стопанска дейност.

Предлагаме да се обсъди прецизността на разпоредбата на чл. 148б, ал. 3 в частта, относно „последния съобщен от потребителя адрес“, тъй като се касае за условие за валидност на извършеното уведомяване. С оглед по - добра защита на правата и интересите на гражданите, за гарантиране получаването на уведомлението от длъжника е препоръчително това обстоятелство да се удостовери с подпис върху обратна разписка за доставеното уведомление или по друг подходящ начин. Прехвърлянето на вземане по потребителски договор създава за потребителя задължения по правоотношение, различно по своето съдържание от правоотношението, по което е възникнало задължението, доколкото в практиката такъв тип прехвърляния са основно към вече посочените колекторски фирми и е от значение за защитата на правата на потребителя уведомяването да бъде реално извършено и потвърдено. При възприемане на това предложение следва да се има предвид и необходимостта от аналогична промяна и в чл. 44, ал. 4 на Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители.

Наред с гореизложеното, със законопроекта се поставят изисквания и се ограничава кръгът на купувачите на вземания, включително такива по банкови кредити, а не се въвеждат изисквания към дейността на дружествата, които осъществяват дейност по управление и събиране на вземанията без да ги придобиват. Подобно законодателно решение противоречи на логиката и разпоредбите на предложението на Европейската комисия за Директива относно лицата, обслужващи кредити, купувачите на кредити и събирането на обезпечения, по която вече има Общ подход на Съвета на Европейския съюз.

За адресиране на изложените проблеми предлагаме ограничението на кръга на лицата, които могат да са купувачи на вземания срещу потребители (чл. 148 г) да отпадне, като вместо това бъде обсъдена възможността за създаване на специален регистър към Комисията за защита на потребителите на лицата, които изпълняват услуги по събиране на вземания срещу потребители. Чрез регулирането на дейността на тези лица в максимална степен се адресират реалните проблеми, свързани с недобрите практики на дружествата за събиране на вземанията и натиска върху потребителите.

В случай, че предложението на вносителите да се ограничи кръгът на лицата, които могат да купуват вземания срещу потребители, бъде подкрепено, предлагаме редакция на чл. 148г от законопроекта, която:

- решава проблема с изключването на банките от кръга на възможните купувачи по договори за банков кредит;
- изключва от кръга на дружествата по чл. 3а от Закона за кредитните институции, които могат да бъдат купувачи на вземания срещу потребители, онези финансови институции, чиито основен предмет на дейност не е свързан с предоставяне на кредити и покупка на вземания по договори за кредит:

„Чл. 148г. Вземане срещу потребител по договор за кредит от банка може да се прехвърля само на банка или финансова институция по чл. 3а от Закона за кредитните институции. Във всички останали случаи, вземане срещу потребител може да се прехвърля само на финансова институция по чл. 3а от Закона за кредитните институции, чиято съществената дейност, която служи като основание за вписване в регистъра, е по чл. 2, ал. 2, т. 12 или по чл. 3, ал.1, т. 2 от същия закон.“

Обръщаме внимание на разпоредбата на § 7 от законопроекта, която предвижда допълнение на Закона за ограничаване плащанията в брой, като създава предпоставки за недобросъвестното ѝ тълкуване от страна на някои кредитори, които може да приемат, че задължението се отнася до всички плащания по договора за потребителски кредит, вкл. и плащанията от страна на потребителя и съответно да изискват от потребителите да извършват тези плащания чрез превод или внасяне по платежна сметка, което ще затрудни потребителите в малки населени места, а и ще доведе до допълнителни разходи за тях чрез плащанията на банковите такси. В тази връзка предлагаме разпоредбата да се прецизира,

като изрично се посочи в разпоредбата, че задължението по нея се отнася само за плащанията от страна на кредиторите по договорите за потребителски кредит.

Предлагаме също и въвеждане на определение за потребителски договор в допълнителните разпоредби на Закона за защита на потребителите, доколкото такава в момента липсва и независимо, че същото може да бъде изведено по тълкуване от разпоредбата на § 13, т. 1 на Допълнителните разпоредби, считаме че би било добре значението на този израз да бъде изрично определено.